

## Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

### 567

Vragen van het lid **Karabulut** (SP) aan de Staatssecretarissen van Financiën en van Defensie en de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *samenwerking tussen scheepsbouwer Damen en de Nederlandse staat naar aanleiding interne memo's op het gebied van een corruptieaffaire bij Damen* (ingezonden 20 september 2019).

Antwoord van Staatssecretaris **Snel** (Financiën), mede namens de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de Staatssecretaris van Defensie (ontvangen 31 oktober 2019).

#### Vraag 1

Deelt u de conclusie dat Damen in strijd heeft gehandeld met Nederlandse anti-corruptievoorschriften nu duidelijk is dat het bedrijf zeker in veertien gevallen «onjuiste en onvolledige informatie» heeft verstrekt over miljoenenbetalingen aan buitenlandse tussenpersonen?<sup>1</sup>

#### Antwoord 1

Omdat er nog sprake is van een lopend strafrechtelijk onderzoek kan ik daar geen verdere uitspraken over doen.

#### Vraag 2

Is het juist dat u tot nu toe van oordeel was dat Damen nieuwe garanties van Atradius Dutch State Business (DSB) mag aanvragen? Zo nee, wat was uw beleid?

#### Antwoord 2

Nadat Damen door de Wereldbank voor achttien maanden werd uitgesloten van aanbestedingen heeft de Staat een aantal maatregelen genomen. Zo werd Damen uitgesloten van de mogelijkheid om gebruik te maken van OS-financiering gedurende de disbarment periode van de Wereldbank en werd de toegang van Damen tot de exportkredietverzekering (ekv) tijdelijk opgeschort. Parallel aan deze maatregelen heeft ADSB een zorgvuldig onderzoek uitgevoerd naar de ekv-portefeuille van Damen waarbij aanvullende informatie door Damen werd aangeleverd. Hieruit bleek Damen in

<sup>1</sup> «Bij de 14 zaken heeft Damen ten onrechte opgegeven dat geen commissie is betaald, dan wel bleek dat de uitbetaalde commissie fors hoger was dan eerder gesteld.» Uit: «Damen lichtte overheid fout in over commissie agenten», NRC Next, 17 september 2019.

veertien gevallen onvoldoende of onjuiste informatie te hebben gegeven met betrekking tot betaalde agentencommissies. De staat heeft op basis van deze aanvullende informatie de veertien gevallen opnieuw beoordeeld. Dit heeft bij tien van de veertien transacties geleid tot het treffen van maatregelen door het recht op schadevergoeding te laten vervallen. Voorts heeft Damen onder toezicht van de Wereldbank een verbeterprogramma op het terrein van compliance doorgevoerd. Er was onder meer gebleken dat het interne compliance beleid van Damen onvoldoende tot alle medewerkers was doorgedrongen. Inmiddels zijn de interne maatregelen van Damen aangescherpt. Er is onder meer een nieuwe gedragscode opgesteld en het eigen personeel is getraind in het herkennen van verdachte situaties. De Wereldbank heeft Damen vervolgens van de uitsluitingslijst van de Wereldbank afgehaald. Ook de staat heeft, na afronding van het onderzoek naar de ekv-portefeuille van Damen en het treffen van de genoemde maatregelen, Damen weer toegelaten tot de ekv, zij het onder een regime van verscherpt toezicht. Dat betekent dat Damen bij ekv aanvragen extra informatie moet aanleveren over de mogelijke betrokkenheid van derden.

#### Vraag 3

Deelt u de mening dat het gaat om systematisch gedrag om tussenpersonen te begunstigen om zaken te bespoedigen? Zo nee, wat is dan uw analyse?

#### Antwoord 3

Zolang het strafrechtelijk onderzoek loopt kan ik hierover geen mening geven.

#### Vraag 4

Herinnert u zich uw antwoord op mijn vragen van 12 juli 2019 waarbij u meldt dat corruptie strafbaar is voor de Nederlandse wet?<sup>2</sup>

#### Antwoord 4

Ja.

#### Vraag 5

Kunt u de Kamer een actueel overzicht geven van het aantal opdrachten waarvoor Damen ingeschreven is en kunt u aangeven hoe u de thans aangevraagde kredieten door Damen beoordeelt in het licht van de vaststelling dat corruptie strafbaar is?

#### Antwoord 5

Op dit moment lopen er zesentachtig polissen voor Damen en/of haar financiers. Deze zijn allemaal terug te vinden op de website van ADSB. Zoals bij vraag twee is aangegeven moet Damen bij elke nieuwe transactie uitgebreide informatie aanleveren over de betrokkenheid van derden.

#### Vraag 6

Deelt u de opvatting dat bij de aanbesteding voor nieuwe onderzeeboten ook ervaringen met malversaties en/of corruptie een rol van weging moeten spelen?

#### Antwoord 6

Een lopend strafrechtelijk onderzoek en vermoedens van fraude en omkoping zijn geen grond voor uitsluiting van een aanbesteding. In de aanbestedingsreggeving is bepaald dat (pas) een onherroepelijke veroordeling voor een strafrechtelijk delict als fraude of omkoping die is uitgesproken in een periode van vier jaar voorafgaande aan het indienen door een partij van het verzoek

<sup>2</sup> Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2018–2019, nr. 3448: Antwoord op vraag 7 «Daarnaast kan erop worden gewezen dat corruptie ook buiten het wapenexportbeleid wordt aangepakt. Corruptie is strafbaar voor de Nederlandse wet, ongeacht of de corrupte handeling in Nederland of het buitenland plaatsvindt. Daarnaast worden bedrijven die zakendoen in het buitenland gewezen op hun verantwoordelijkheid om maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Zo is corruptie een bindend onderdeel van de OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen.

Zie ook Kamerstuk 22 054 nr 307, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-22054-307.html>; «verzoekt de regering, in de EU te bepleiten corruptiebestrijding uitdrukkelijk als aparte bepaling bij de wapenexportcriteria te doen opnemen».

tot deelneming of de inschrijving aan een aanbesteding, in beginsel leidt tot uitsluiting van die partij van de aanbesteding. Defensie verlangt bij de aanvang van een aanbesteding van de deelnemende partijen een verklaring dat zij niet onherroepelijk veroordeeld zijn voor bijvoorbeeld fraude of omkoping. Hoewel de aanbesteding van de nieuwe onderzeeboten plaatsvindt op basis van artikel 346 VWEU en dus de aanbestedingsregelgeving formeel niet van toepassing is, is er geen aanleiding van dit beginsel af te wijken.

Vraag 7

Bent u bereid Damen uit te sluiten van staatsgaranties van Atradius DSB? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Daar zie ik geen aanleiding toe. Verder verwijs ik naar de maatregelen die ik heb getroffen, als beschreven in de antwoorden op de vragen twee en vijf, die ik afdoende acht.